

Monumentnummer*: 510590

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 januari 1999
Kadaster deel/nr 82791/114

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Enschede	Enschede	Overijssel

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Lonneker	AL			462
Lonneker	AL			429

Omschrijving**

Inleiding

Tuinaanleg bestaande uit drie onderdelen:

- Ten zuidoosten van het huis ligt een landschappelijk aangelegd gedeelte uit 1865 met doorzichten, vijver, weiden, laan en voormalige boomgaard. Het huis is aan dit gedeelte gerelateerd door middel van een serre met daarop een grote loggia.
- Ten zuidwesten van het huis ligt een geometrisch aangelegd gedeelte rondom een hoofdas die aansluit op een tweede serre van het huis, waarschijnlijk rond 1920 door H. Copijn gerealiseerd.
- Hieraan grenzend ligt een tuindeel uit 1925 met bassin en muren ontworpen door Th.J. Dinn.

Omschrijving

De tuin ten zuidoosten van het huis: De landschappelijk aangelegde tuin ten zuidoosten van het huis zou in eerste aanleg door D. Wattez zijn ontworpen. Dit deel sluit bij het huis aan met een vijver met gebogen oeverlijnen. Aan de zuidoostzijde ligt in de vijver een eiland, waarvan de beplanting met bomen en heesters door Mien Ruys is ontworpen. Vanuit het huis strekken zich twee zichtassen over de vijver uit. De as ten noorden van het eiland wordt oostelijk van de vijver voortgezet: hier ligt een gazon, omgeven door bomen en heesters. Zuidelijk van het eiland ligt een weide met een ongeveer ovale hoofdvorm (hoofdas noord-zuid). Oorspronkelijk was het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

westelijk deel hiervan in gebruik als boomgaard. De weide is aan drie zijden omgeven door een laan die aan de westkant aansluit op het padenstelsel van het daar gelegen bos.

Deze laan ontbreekt (door een latere ingreep) tussen eiland en weide, maar sluit in het noorden aan op het voorplein ten oosten van het huis. Aan de noordoostzijde loopt de laan achter de strook beplanting met heesters en bomen langs die het gazon begrenst. De laanbeplanting is recent gekapt en zal opnieuw worden ingeplant. In de noordpunt van de weide staat een houten tuinhuisje.

De tuin ten zuidwesten van het huis: Het gedeelte van de tuin ten zuidwesten van het huis is wellicht rond 1920 door H. Copijn gereorganiseerd. Dit deel is geordend rond een assenkruis en bestaat grotendeels uit gazon. De as ligt loodrecht op de grote serre in de zuidwestelijke gevel van het huis. In de as ligt een pad verhard met grind. In de dwars-as is alleen het pad in noordwestelijke richting over; dat in zuidoostelijke richting is verdwenen.

Op het kruispunt van de assen ligt een cirkelvormig gazon rond een natuurstenen bloemenschaal op sokkel. Hier omheen staan, puntsymmetrisch ten opzichte van het kruispunt van de assen, vier Taxusstruiken. Rondom dit gazon loopt een pad dat aansluit op de paden in de assen. Het patroon van cirkel en assen is verder ingevuld met smalle, soms gebogen bloemperken. Op drie van de diagonalen staat een Taxusstruik. Op de zuidelijke diagonaal staat een zeer grote uitgegroeide Thuja. Daarom ontbreken aan deze zijde zowel het pad in zuidoostelijke richting als bloemperken.

Het pad in de dwars-as sluit in het noordwesten aan op de door Dinn ontworpen deeltuin en vormt hierin de symmetrie-as. Het pad in de hoofdas eindigt in het zuidwesten in het daar gelegen bos en sluit daar aan op het padenstelsel. Bij de overgang staat aan weerszijden van het pad een natuurstenen Japanse lantaarn.

Deeltuin van Th.J. Dinn: De deeltuin die omstreeks 1925 is ontworpen door Th.J. Dinn, ligt ten westen van het huis en ten zuidoosten van een ongeveer 3 meter hoge gemetselde muur die de scheiding vormt met het erf rond de boerderij. Deze muur is gedeeltelijk als slangemuur uitgevoerd.

De rechthoekige deeltuin is opgebouwd rondom een assenkruis. De tuin is symmetrisch rondom de korte hoofdas (ongeveer noord-zuid) die aansluit op het assenstelsel in het door Copijn aangelegde gedeelte van de tuin. Het centrum van dit gedeelte wordt gevormd door een rechthoekig, gemetseld bassin, waarvan de assen samenvallen met genoemd assenkruis. De hoeken van het bassin, dat ongeveer 0.40 meter lager dan de rest van de tuin ligt, zijn afgerond. De tuinhelft ten zuiden van de lange as sluit met plantvakken in een klein talud aan op de tuin van Copijn. De vaste planten in deze plantvakken zijn recent vervangen door een haag. De tuinhelft ten noorden van de lange as is door een keermuur van ruim een halve meter hoog gescheiden van de border daarachter. Deze keermuur is naar het oosten en westen tot enkele meters langs de paden buiten de tuin doorgetrokken, waar hij ruimte biedt voor een bank.

Het bassin heeft op de hoofdas aan de noordzijde een rechthoekige verwijding met een kleine exedra (half rond gemetseld). Op de andere drie snijpunten met de assen bevinden zich kleine trappen met wangen van baksteen en treden van flagstones. De gemetselde trapwangen sluiten op het lage niveau aan op de bassinranden, op het hogere niveau op lage bakstenen keerwandjes. Deze aansluitingen, alsmede die aan de exedra, zijn gemarkeerd door lage pylonen, afgedekt met een tegel. Rond de hoeken van het bassin bevinden zich plantvakken tussen de bakstenen muurtjes en trapwangen. Rondom dit geheel van vijver met trappen en plantvakken is een verharding van rechthoekige flagstones gelegd. De hoofdvorm daarvan is een rechthoek met ingezwenkte hoeken. Op de korte hoofdas is aan de zuidzijde een rechthoekige verwijding gemaakt, aan de (iets bredere) noordzijde een driezijdige uitbouw die ruimte geeft aan de exedra in het bassin. Keermuurtjes ter hoogte van een rollaag begrenzen de plantvakken op de overgang naar de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aangrenzende tuin ten zuiden van de lange as. Ook deze keermuurtjes zijn naar het oosten en westen tot enkele meters langs de paden buiten de tuin doorgezet. De doorgangen door het muurwerk dat de verharding begrenst, zijn naast de assen door kleine pylonen gemarkeerd. Deze doorgangen leiden naar paden in de richtingen noord, oost (tuin Copijn) en zuid, waarvan de breedte strookt met die van de trappen naar het bassin.

Waardering

De in verschillende fasen en door verschillende ontwerpers aangelegde tuin is van historische en tuinhistorische waarde:

- vanwege de esthetische kwaliteiten van het ontwerp uit de verschillende perioden, i.c. de zorgvuldige onderlinge afstemming en samenhang van de in verschillende perioden aangelegde delen en de kwaliteiten van de onderdelen afzonderlijk:
- als voorbeeld van een tuinaanleg van D. Wattez;
- als goed voorbeeld van de rond 1915 en vogue zijnde tuinstijl waarbij delen van de tuin rondom een orthogonaal assenstelsel werden ontworpen binnen een landschappelijke aanleg
- als voorbeeld van een tuindeel (Th. J Dinn) aangelegd in de rond 1920 in de mode zijnde Architectonische Tuinstijl, waarbij de tuin werd ontworpen rondom een orthogonaal assenstelsel en waarbij veelvuldig gebruik werd gemaakt van gemetselde elementen
- als goed en gaaf (en daardoor zeldzaam) voorbeeld binnen het oeuvre van Th.J. Dinn, de hoge esthetische kwaliteiten van het oorspronkelijke ontwerp, i.c. de zorgvuldige vormgeving van het tuindeel en de aansluiting met de omliggende tuin.
- als essentieel onderdeel van de buitenplaats, i.c. de zorgvuldige onderlinge afstemming van huis en tuin, waarbij gebruik is gemaakt van zichtlijnen en symmetrie-assen

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument